

Beskæftigelsesministeriet

Holmens Kanal 20

1060 København K

15. september 2024

Selveje Danmarks høringsvar til ”Anbefalinger fra ekspertgruppen for fremtidens beskæftigelsesindsats”

Selveje Danmark repræsenterer som høringspart de selvejende non-profit organisationer på velfærdsområdet. Selveje Danmarks cirka 300 medlemmer møder mennesker i udsathed eller sårbare positioner på forskellige tidspunkter og stadier af deres liv.

De selvejende velfærdstilbud er organiseret som fonde, foreninger eller selvejende organisationer.

Fælles for dem alle gælder, at de er ledet af en bestyrelse, og at de arbejder indenfor rammen af deres vedtægtsdefinerede formål - ofte i tæt dialog med civilsamfundet.

Selveje Danmark repræsenterer de største non-profit selvejende beskæftigelsesorganisationer i Danmark, men også de små og mindre tilbud med blot få medarbejdere i særlig beskæftigelse. Derfor er Selveje Danmarks erfaringsgrundlag som høringspart på beskæftigelsesområdet på baggrund af input fra en bred kreds af selvejende organisationer på beskæftigelsesområdet og i socialøkonomiske virksomheder.

Behov for en reform af den danske beskæftigelsesindsats

I Selveje Danmark har vi med stor interesse fulgt Ekspertgruppen for fremtidens beskæftigelsesindsats arbejde. Vi har deltaget i høringer i Folketingets Beskæftigelsesudvalg og været i dialog med medlemmer af Ekspertgruppen på teams-møder med Selveje Danmarks Beskæftigelsesnetværk, som desuden har indsendt input til Ekspertgruppen forud for Ekspertgruppens anbefalinger.

Ydermere har flere af Selveje Danmarks medlemsorganisationer bidraget direkte til Ekspertgruppens arbejde som eksterne bidragsydere til Ekspertgruppens rapport.

Selveje Danmark er bekendt med, at flere af vores medlemmer har indsendt individuelle høringsvar til anbefalingerne fra Ekspertgruppen for fremtidens beskæftigelsesindsats. I det følgende refereres til flere af de medlemsorganisationer, der har afgivet høringsvar.

Selveje Danmark hilser Ekspertgruppen for fremtidens beskæftigelsesindsats arbejde velkomment i forhold til en nytænkning og reformering af den danske beskæftigelsesindsats, og ser gode takter i mange af anbefalingerne.

Selveje Danmarks medlemmer oplever de nuværende rammer for beskæftigelsesområdet som et område, hvor reguleringen har været alt for detaljeret, og hvor fokus og ressourcer har været rettet mod implementering af regler, der til tider har givet en oplevelse af

meningsløshed hos både medarbejdere og ledige. Groft sagt har de mange proces- og dokumentationskrav, sammenligninger, måltal og opgørelser fjernet beskæftigelsesorganisationernes fokus og ressourcer fra kerneopgaven – at få mennesker i værdig beskæftigelse.

Ekspertgruppens seks hovedanbefalinger rammer derfor i overskriften helt i tråd med Selveje Danmarks ønske til en reformeret beskæftigelsesindsats:

- Få målgrupper og særregler,
- En individuelt tilrettelagt indsats for borgerne
- Et værdigt sanktionssystem i balance
- Nedlæggelse af jobcentrene og fri organisering
- Mere plads til a-kasser og private leverandører
- Styring efter resultater

Intentionerne ser i hovedanbefalingerne ud til, at fokus flyttes fra 'one size fits all'-tilgang til i stedet at være tilpassede indsatser til den konkrete situation og det enkelte menneske. En af de selvejende organisationers store anker af det nugældende system, er netop 'one size fits all'-tilgangen. Som Ekspertgruppen selv konkluderer, har det skabt en overstyring.

Når vi i Selveje Danmark dykker ned i "Anbefalinger fra ekspertgruppen for fremtidens beskæftigelsesindsats" har vi, trods de gode intentioner i anbefalingerne, en række bekymringer, som vi vil uddybe i det følgende.

Helt grundlæggende finder Selveje Danmark det bekymrende, at der i anbefalingerne kun sondres mellem offentlige og private operatører og f.eks. ikke skelnes mellem, hvorvidt en ikke-offentlig operatør er en profit eller non-profit organisation.

Ligeledes finder Selveje Danmark det kritisabelt, at anbefalingerne i vurderingen af effekt af aktørers indsats ikke skelner mellem, hvorvidt borgeren er tæt eller langt fra arbejdsmarkedet.

Selveje Danmarks vurdering er, at hvis ovenstående to faktorer var medtaget, ville det give et mere retvisende billede af, hvorvidt en operatør leverede høj effekt på borgerens beskæftigelseschancer, samt om de samlede omkostninger ved indsatserne er tilfredsstillende lave.

Evidens- og videnshuller

Selveje Danmark udleder af Ekspertgruppens anbefalinger, at der der mangler faktisk viden og evidens for både beskæftigelseseffekt og omkostningseffektivitet. Der findes ingen reelle komparative undersøgelser af effekten af forskellige operatørers indsatser – offentlige som ikke offentlige.

Når Ekspertgruppen konkluderer: "...tyder ikke på, at en omfattende markedsføring giver en mere omkostningseffektiv beskæftigelsesindsats", så er der heller ikke noget der tyder på det modsatte.

Uden et faktisk sammenligningsgrundlag hvor performance, kvalitet, omkostningsniveau, beskæftigelseseffekt og tilfredshed kan afkodes på tværs af A-kasser, kommuner og ikke-offentlige tilbud, kan Selveje Danmark ikke tilråde en ny beskæftigelsesreform.

Det er afgørende for fremtidens samlede beskæftigelsessystem, at både kommuner, A-kasser og ikke-offentlige leverandører kan redegøre for omkostninger og effekt ved deres egen beskæftigelsesindsats.

For at opnå den nødvendige sammenlignelighed skal en rapportering som ovenstående have standardiserede rammer og målepunkter således, at forskellig målgrupper for beskæftigelsesindsatsen også fremgår.

Den nuværende manglende transparens og evidens kan medføre, at de mest effektive og værdige tilbud – offentlige som ikke-offentlige – bliver nedlagt på grund af manglende reel viden om effekt. Dermed risikeres et mindre effektivt og mere omkostningsfuldt system at blive konsekvensen.

Selvejende og Socialøkonomiske virksomheder er udskrevet af anbefalingerne

I Ekspertgruppens anbefalinger hedder det: ”Mere plads til a-kasser og private leverandører”, men den hovedanbefaling indeholder, hvad angår de private, blot en etablering af et nationalt rammeudbud for digitale jobsøgningskurser og selvbetjeningskurser.

Rapportens konklusioner vedr. kommunernes anvendelse af private leverandører er efter Selveje Danmarks mening værd at have sig for øje – ikke mindst i et samfundsøkonomisk perspektiv.

Kommunerne anvender i dag private leverandører til ca. en tredjedel af borgerforløbene, og peger på behovet for det skalerbare i at anvende et privat tilbud som en fordel. Kommunerne bruger private leverandører til at kunne skalere op og ned i forhold til behovet for indsats, men mere centralt, når der er behov for specialiserede kompetencer, som kommunerne ikke selv råder over eller kan rekruttere til. Det er derfor nødvendigt i en fremtidig beskæftigelsesindsats, at kommunerne fortsat har mulighed for at indgå kontrakter med private leverandører om særlige indsatser, herunder indsatser for ledige med andre problemer end ledighed.

De selvejende non-profit organisationer er netop den beskæftigelsesindsats kommunerne visiterer til, når der er behov for specialiserede kompetencer.

Selveje Danmark anbefaler, at der arbejdes for et offentligt-privat partnerskab, hvor kommunen sammen med leverandøren løbende udvikler samarbejdet og fagligheden, og sammen sikrer at indsatser, priser og forventninger indfries. En sådan type af offentligt-privat partnerskaber er der gode erfaringer med i andre sammenhænge, hvor der som på beskæftigelsesområdet sjældent er én rigtig løsning på en udfordring, og mennesket for en indsats altid holdes i centrum.

Selveje Danmark mener derfor heller ikke, at det bør være et selvstændigt argument i anbefalingerne (kap. 5), at kommunerne vurderer: ”at det er en udfordring, at det er så administrativt tungt at lave udbud, kontrakter og tilsyn” hvis netop de løsninger der findes fra ikke-offentlige leverandører, er dem der skaber en værdig og kvalitetsmæssig god indsats.

Selveje Danmark anbefaler, at der i fremtidens beskæftigelsesindsats arbejdes for en incitamentsstruktur, der fordrer bedst kvalitet til prisen gældende for både offentlige og ikke-offentlige leverandører.

Når vi i Selveje Danmarks Beskæftigelsesnetværk drøfter udfordringer og succeser i forhold til, at få mennesker langt fra arbejdsmarkedet i beskæftigelse, så er der flere faktorer, der gør sig gældende.

Det tværgående samarbejde mellem kommuner, leverandører, civilsamfundet, erhvervslivet og borgeren er en af faktorerne i bestræbelserne om, at flere inkluderes i fællesskabet på arbejdsmarkedet.

Erfaringer fra de selvejende non-profit beskæftigelsesleverandører viser, at med en målrettet, helhedsorienteret individuel indsats, så opnår hovedparten beskæftigelse.

Incita der er medlem af Selveje Danmark, får hvert år udarbejdet en arbejdsgiveranalyse, der undersøger arbejdsgivernes holdninger til at ansætte udsatte ledige. Af analysen fremgår det, at når arbejdsgiverne ikke har ressourcer til at tage flere ind på særlige vilkår, er argumentet ofte, at det bør være administrativt nemmere, og at der skal være adgang til sparring undervejs, så arbejdsgiveren kan støtte medarbejderen på særlige vilkår bedst.

[Arbejdsgiveranalysen-2024.pdf \(incita.dk\)](#)

De selvejende og socialøkonomiske virksomheder leverer netop det håndholdte og helhedsorienterede forløb, der er nødvendigt, og er en medvirkende årsag til succes for både arbejdsgiver og den ledige.

Borgere langt fra arbejdsmarkedet

Beskæftigelsesindsatsen for mennesker med komplekse problemstillinger ligner sjældent den indsats, som andre profiterer af. Borgere langt fra arbejdsmarkedet har ofte problemstillinger, der griber ind i hinanden på tværs af både fysiske, psykiske, misbrugsrelaterede, familieorienterede og beskæftigelsesmæssige forhold. For borgere langt fra arbejdsmarkedet er en beskæftigelsesindsats baseret på fagligt skøn og god dømmekraft, og en deraf følgende individuelt tilpasset indsats, afgørende for succes.

I Ekspertgruppens anbefalinger er der stort set ikke længere kontakt til borgere langt fra arbejdsmarkedet. Der er defineret et minimumskrav for indsatsen for borgere langt fra arbejdsmarkedet, hvor Ekspertgruppen foreslår, at der alene skal være én årlig samtale og en årlig fremdriftsgaranti i form af en indsatsplan.

Erfaring fra Selveje Danmarks medlemsorganisationer på beskæftigelsesområdet viser, at jo længere tid en borger langt fra arbejdsmarkedet er uden hjælp og støtte, jo vanskeligere er det at opnå fremdrift og resultater for det enkelte menneske.

Væksthusets Forskningscenters "Beskæftigelses Indikator Projektet" (BIP) har undersøgt sammenhængen mellem udvalgte indikatorer for arbejdsmarkedsparathed og sandsynligheden for, at udsatte kontanthjælpsmodtagere kommer i arbejde.

Ifølge Beskæftigelsesindikatorprojektet (BIP) skaber en manglende kontakt til borgere langt fra arbejdsmarkedet en risiko for, at de pågældende kommer helt væk fra arbejdsmarkedet og derved ender på passiv forsørgelse.

Selveje Danmark frygter, at den meget begrænsede kontakt til mennesker langt fra arbejdsmarkedet, som i Ekspertgruppens anbefalinger, kan føre til, at antallet af personer på førtidspension stiger yderligere. Derfor anbefaler Selveje Danmark, at den nuværende ret til mindst fire samtaler inden for det første halve år for personer længere væk fra arbejdsmarkedet ikke reduceres.

Som samfund har vi et ansvar for, at også mennesker langt fra arbejdsmarkedet har en ret til støtte, så ledighedsydelsesmodtager fortsat har en ret til indsats, herunder både beskæftigelse, uddannelse og opkvalificering.

I **Huset Venture** der er medlem af Selveje Danmark, gør de årligt status over deres beskæftigelsesrettede job- og udviklingsforløb. En stor del af de udsatte ledige, der er i forløb hos Huset Venture, har både sociale-, helbreds- og beskæftigelsesmæssige udfordringer.

Som det fremgår af deres dokumentationsrapport, profiterer borgerne af jobtræningen og den erhvervsfaglige indsats, fordi den går hånd i hånd med en socialfaglig indsats. Alle borgere i forløb har forskellige udfordringer, så det er nødvendigt med en helhedsorienteret og 100 procent håndholdt indsats, som bliver skræddersyet til den enkelte borger.

[dokumentationsrap 2023 vs7a.pdf \(husetventure.dk\)](#)

Selveje Danmark anbefaler, at der med en individuelt tilrettelagt indsats for borgerne, sikres ret til en nødvendig og kontinuerlig indsats. Mennesker langt fra arbejdsmarkedet har typisk mange udfordringer i livet, hvor manglende beskæftigelse blot er én. Det er sjældent de mennesker der på eget initiativ forlanger en beskæftigelsesindsats.

Ved at fratage mennesker langt fra arbejdsmarkedet retten til beskæftigelsesindsats, frygter vi, at de fastholdes i ledighed med den deraf følgende marginalisering og langvarig passiv forsørgelse.

Erfaringer fra Selveje Danmarks medlemmer viser, at ved at få en tilknytning til fællesskabet på arbejdsmarkedet går mennesker fra en passiv forsørgelse til en fastholdelse i en aktiv beskæftigelse.

Specifikt de 43.00 unge uden uddannelse eller beskæftigelse

Selveje Danmark savner, at der i Ekspertgruppens anbefalinger er et specifikt fokus på de omkring 43.000 unge mellem 15 og 24 år på kanten af samfundets fællesskaber uden hverken uddannelse eller job. Fra forskningen ved vi, at uddannelse og beskæftigelse er en af de stærkeste beskyttelsesfaktorer for, at børn og unge i udsatte positioner får et godt voksenliv. Men vejen til uddannelse og beskæftigelse er ikke ens for alle.

Det er en stor målgruppe. Derfor er det også en gruppe unge mennesker med forskellige udfordringer og vilkår. Men der tegner sig et billede af, at de samlet set har flere og mere omfattende udfordringer end deres jævnaldrende. De har for eksempel flere psykiatriske diagnoser og funktionsnedsættelser, flere anbringelser og flere børnesager med i bagagen.

I regeringens finanslovsforslag er der afsat midler til de 43.000 unge, og det er et vigtigt skridt i den rigtige retning, men hvis det skal gøre en reel forskel, kræver det en sammenhængende og koordineret indsats, der sætter de unge i centrum og tager højde for de komplekse udfordringer, de står med og overfor.

Det kalder på en helhedsorienteret, håndholdt indsats, som tager højde for, at manglende uddannelse eller job kan være tæt forbundet med både psykiske og sociale problemstillinger.

Regeringens intention om at skabe nye løsninger og veje til at få unge med i (uddannelses- og arbejds)fællesskabet er god, men hvis ambitionen skal blive til virkelighed, er det afgørende, at initiativerne og indsatserne koordineres og tænkes på tværs af myndighedsområder og sammentænkes med en kommende reform på beskæftigelsesområdet.

Selveje Danmark anbefaler, at der er et større fokus på, at sammenhæng og brobygning både i og på tværs af fagligheder, forvaltninger og sektorer – offentlige som ikke-offentlige leverandører, er en del af løsningen.

Manglende uddannelse og beskæftigelse er altså ikke nødvendigvis den eneste – eller største – udfordring, disse unge står overfor. Det er i mange tilfælde et symptom på, at de unge ikke er blevet grebet eller mødt med den rette hjælp, støtte eller behandling i tide.

Det er derfor afgørende, at hjælpen har blik for og tager afsæt i hele den unges livssituation, hvis de skal hjælpes videre og trygt ind i et arbejdsfællesskab, som ofte har stor betydning for menneskers livskvalitet.

I Selveje Danmark har vi en særlig bekymring for de unge under 25 år, der ikke kan gennemføre en anden ungdomsuddannelse selv om den unge modtager specialundervisning eller anden specialpædagogisk bistand.

For en del af disse unge kan en løsning være stu, som har til formål, at unge med særlige behov opnår personlige, sociale og faglige kompetencer til en så selvstændig og aktiv deltagelse i voksenlivet som muligt, og at give unge med potentiale her for forudsætninger for videre uddannelse og beskæftigelse.

Et andet eksempel fra Selveje Danmarks medlemskreds er **Glad Fonden** der som forsøgsordning har etableret Flexuddannelsen medfinansieret af kommunerne.

Flexuddannelsen er en toårig erhvervsrettet uddannelse, som er målrettet 18 til 30-årige unge med kognitive handicap. I forsøgsperioden har flexuddannelsen uddannet 130 unge med kognitive handicap i samarbejde med 160 virksomheder og 9 kommuner. 80 % af de unge er videre i job efter endt uddannelse.

[Nyhedsbrev-Flexuddannelsen-august-2024.pdf \(gladuddannelse.dk\)](#)

Selveje Danmark anbefaler et øget fokus på unge mennesker uden uddannelse og beskæftigelse, så de får de bedste forudsætninger for at lykkes i voksenlivet med uddannelse, job, bolig og stærke relationer.

Et værdigt og tillidsbaseret sanktionssystem

Selveje Danmark hilser Ekspertgruppens hovedanbefaling om et værdigt sanktionssystem i balance velkomment. Forslaget om, at borgere langt fra arbejdsmarkedet kun skal sanktioneres, hvis borgerens adfærd er uhensigtsmæssig, er god. Når mennesker oplever, at de sanktioner, de mødes af, giver menning, og de forstår dem, så accepteres de oftes.

Med den bredde der er i gruppen af mennesker udenfor arbejdsmarkedet, er det således et godt tiltag at differentiere sanktionerne i forhold til målgruppen.

Generelt oplever Selveje Danmarks medlemmer, at der i dag er et beskæftigelsessystem, hvor der sanktioneres meningsløst uden at skelen til mennesket.

Det, der var tænkt som sund fornuft, kan, når mening fortrænges – til fordel for at leve op til proceskrav baseret på en snæver forståelse af, hvad der virker – få en utiltænkt effekt, eksempelvis hvis en sanktion i overførselsindkomsten medfører, at borgeren stopper beskæftigelsesindsatsen helt.

Analysen fra Væksthusets forskningscenter viser, at der generelt har været en antagelse om,, at det 'der virkede' på arbejdsmarkedsparte også virkede på borgere med komplekse

udfordringer. Væksthuset konkluderer at: ”Borgerne oplever vrede, frustration, ængstelse og opgiveness, når de mødes af sanktioner for ikke at kunne leve op til indsatser, som de ikke magter eller kan se meningen med.”

Erfaringer fra Selveje Danmarks medlemmer viser, at når et menneske inddrages i processen omkring egen beskæftigelsesindsats eller uddannelse, og dette sker med respekt, værdighed, udgangspunkt og behov, så er succen størst.

Når leverandøren hjælper borgeren til en forståelse og oplevelse af mening og af at blive hørt, har det betydning for borgerens tro på sig selv og egne muligheder, hvilket igen giver motivation for at arbejde videre og en tillid til leverandør og kommune.

Effekten af et tillidsbaseret beskæftigelsessystem, hvor hovedparten af alle mennesker reelt ønsker at komme i beskæftigelse eller uddannelse er stor. Ifølge Væksthusets Forskningscenter er der forskning og praksiserfaringer, der underbygger dette.

Selveje Danmark anbefaler, at systemet ikke bør bygges op om de få, der snyder eller ikke ønsker at arbejde, men om de mange, der reelt ønsker at bidrage så meget de overhovedet kan, som pointeres nedenfor af Væksthuset.

Ifølge Væksthusets analyser spiller netop ”den professionelle” en afgørende rolle for vellykkede beskæftigelsesindsatser. Den professionelle er ikke et mekanisk bindeled, der blot ’implementerer’ politik og igangsætter virksomme indsatser. Væksthuset udleder, at den professionelle i sig selv er en del af det der virker, som eksemplet i nedenstående linkviser. Casen har også en selvstændig pointe i, at mennesker langt fra arbejdsmarkedet, kan være enhver af os i en periode af livet.

[Borgerfortællinger | Ellen led af en svær depression ... \(væksthuset.dk\)](#)

De selvejende non-profit organisationer formår til stadighed at tiltrække og fastholde medarbejdere med højt engagement og faglighed. Al erfaring viser, at faglighed, trivsel, mening og effektivitet hænger sammen.

Den selvejende sektor udgør derfor en central del af svaret på, hvordan vi i Danmark både nu og i fremtiden løfter velfærdsopgaverne og sikrer en værdig indsats til mennesker uden arbejde eller uddannelse.

Hvis høringssvaret giver anledning til spørgsmål, står Selveje Danmark naturligvis til rådighed.

Med venlig hilsen

Jon Krog

Branchedirektør, Selveje Danmark